

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Rev 3602/10
16.12.2010. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Vesne Popović, predsednika veća, Vide Petrović-Škero i Vlaste Jovanović, članova veća, u parnici tužilja T.V. iz P., i M.M. iz K., čiji je zajednički punomoćnik, advokat P.M. iz K., protiv tuženog K.p. d.d. K.M., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužilja izjavljenoj protiv presude Višeg suda u Kraljevu Gž br.953/10 od 01.09.2010. godine, u sednici veća održanoj dana 16.12.2010. godine, doneo je

P R E S U D U

DELIMIČNO SE usvaja revizija tužioca, pa se preinačuje presuda Osnovnog suda u Kraljevu P br.2580/10 od 19.05.2010. godine i presuda Višeg suda u Kraljevu Gž br.953/10 od 01.09.2010. godine u odbijajućem delu, pa se obavezuje tuženi K.p. d.d. K.M. da tužiljama T.V. i M.M. isplati na ime naknade nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda iznos od po 100.000,00 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom od 19.05.2010. godine pa do isplate, u roku od 8 dana po prijemu presude, pod pretnjom izvršenja.

OBAVEZUJE SE tuženi da tužiljama isplati na ime troškova parničnog postupka ukupan iznos od 62.682,00 dinara u roku od 15 dana pod pretnjom izvršenja.

Revizija tužilja u ostalom delu **ODBIJA SE** kao neosnovana.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Kraljevu - Sudska jedinica Raška P br.2580/10 od 19.05.2010. godine, stavom prvim izreke obavezan je tuženi da na ime materijalne štete isplati tužilji T.V. iznos od 975,00 dinara i tužilji M.M. iznos od 1.300,00 dinara sve za zakonskom zateznom kamatom počev od 29.03.2008. godine do isplate u roku od 8 dana. Stavom drugim odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtev tužilje da se obaveže tuženi da na ime nematerijalne

- 2 -

štete - pretrpljenog duševnog bola zbog povrede časti i ugleda isplati iznos od po 120.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 29.03.2008. godine kao dana nastanka štete do konačne isplate, a stavom trećim je obavezan tuženi da tužiljama solidarno naknadi parnične troškove u iznosu od 15.800,00 dinara.

Presudom Višeg suda u Kraljevu Gž br.953/10 od 01.09.2010. godine preinačena je napred navedena prvostepena presuda pa je obavezan tuženi da tužiljama na ime naknade nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda plati iznos od po 20.000,00 dinara sve sa zakonskom zateznom kamatom od 01.09.2010. godine do isplate. Odbijen je tužbeni zahtev tužilja kojim su tražili da im tuženi na ime naknade štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda plati iznos od po još 100.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 29.03.2008. godine kao i da im na dosuđene iznose iz prethodnog stava plati zakonsku zateznu kamatu od 29.03.2008. godine do 01.09.2010. godine kao neosnovan. Nadalje je tuženi obavezan da tužiljama na ime troškova parničnog postupka plati 15.182,00 dinara.

Protiv pravnosnažne presude donesene u drugom stepenu, tužilje su blagovremeno izjavile reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni kasacioni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu člana 44. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom ("Službeni glasnik RS", broj 33/06), te primenom člana 399. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS", broj 125/04), pa je našao da je revizija osnovana.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP, na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti, a ni bitne povrede iz člana 361. stav 2. tačka 12. ZPP.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilja T.V. stara 77 godina, slepa osoba, sa pratiocem, ćerkom M.M. krenula je 29.03.2008. godine sa Autobuske stanice iz Kragujevca, u Kosovsku Mitrovicu. Po ulasku u autobus, vozač je insistirao da tužilje plate punu cenu karti, iako su ga upoznale da je prvotuzilja slepa osoba koja poseduje knjižicu za povlašćenu vožnju invalidnog lica za 2008. godinu, na osnovu koje ima pravo na cenu karte umanjenju za 75% od njene vrednosti, a njen pratilac na besplatnu vožnju. Došlo je do rasprave u kojoj je vozač prvotuzilji rekao "Šta ćeš ti stara da se švercuješ, sram te bilo" i insistirao da obe napuste autobus ako ne žele da kupe karte po punoj ceni, te da će da pozove policiju. Ostali putnici u autobusu koji su slušali raspravu, takođe su zatražili od tužilja da plate punu cenu karte ili izađu da bi autobus krenuo. Ovako ponašanje vozača imalo je za posledicu da su svi putnici smatrali da su tužilje osobe koje žele da se švercuju. Zbog nastale

- 3 -

neprijatne situacije, ponižavajuće po tužilje, obe su kupile kartu po punoj ceni. Pri povratku iz Mitrovice nisu ni pokušale da koriste knjižicu za povlašćenu vožnju i kupile su karte po punoj ceni.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su obavezali tuženog na isplatu naknade materijalne štete, a drugostepeni sud im je dosudio i naknadu nematerijalne štete u iznosu od po 20.000,00 dinara, za duševne bolove zbog povrede časti i ugleda, shodno članu 200. ZOO.

Osnovano se revizijom tužilje ukazuje na pogrešnu primenu materijalnog prava.

U konkretnom slučaju radi se o sporu za zaštitu od diskriminacije zbog invalidnosti po tužbi tužilja za naknadu materijalne i nematerijalne štete po osnovu člana 42. i 43. tačka 4. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom.

Prvotuzilja T. je slepa, te spada u osobe sa invaliditetom sa stečenom fizičkom onesposobljenošću sa ograničenom mogućnošću da se uključi u aktivnost društva na istom nivou sa drugima (član 3. tačka 1. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom). Zakonsko definisanje osoba sa invaliditetom ukazuje da je invalidnost pre svega socijalni, a ne samo medicinski problem, te omogućava afirmaciju ljudskih prava ovih osoba. Ustavom je predviđeno da je zabranjena svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, pa i zbog fizičkog invaliditeta (član 21. stav 3. Ustava Republike Srbije). Diskriminacijom se smatra i pozivanje i navođenje na diskriminaciju i pomaganje u diskriminatorском postupanju (član 6. stav 5. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom). Neprofesionalno ponašanje radnika tuženog prema invalidnom licu i njegovom pratiocu navelo je i putnike autobusa na netrpeljivo ponašanje prema tužiljama, pri čemu se mora imati u vidu da je posebno zabranjeno i kažnjivo izazivanje i podsticanje neravnopravnosti ili netrpeljivosti prema osobama sa invaliditetom (član 9. tačka 1. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom).

Zabranjeno je vršiti diskriminaciju po osnovu invalidnosti u javnom prevozu, a posebno težak oblik diskriminacije predstavlja uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje putnika sa invaliditetom u toku putovanja od strane posade prevoznog sredstva, zbog njegove invalidnosti (član 29. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom).

Tuzilja T. je slepo lice koja u skladu odredbe Zakona o povlasticama u unutrašnjem putničkom saobraćaju invalidnih lica ("Službeni glasnik RS", br. 22/93, 25/93 i 101/05) ima pravo u unutrašnjem putničkom saobraćaju u toku jedne kalendarske godine na šest putovanja sa povlasticom 75% od redovne cene za putovanje drumskim saobraćajem, a putovanjem se smatra

odlazak iz polaznog u odredišno mesto i povratak iz odredišnog u polazno mesto (član 3. navedenog Zakona). Pratilac invalidnog lica ima pravo na besplatnu vožnju u drumskom saobraćaju (član 4). Pravo na povlasticu invalidno lice ostvaruje na osnovu knjižice za povlašćenu vožnju koju za slepo lice izdaje Savez slepih i slabovidih Srbije, a pravo na povlasticu pratilac invalidnog lica ostvaruje na osnovu objave za besplatnu vožnju koju izdaje odgovarajući Savez (član 6.). Radnik - vozač tuženog i pored toga što je bio upoznat sa pravima tužilja koje

proizilaze iz knjižice izdate od ovlašćenog organa, osporio im je korišćenje zakonskih povlastica tvrdeći da žele da se švercuju čime ih je ponizio pred većim brojem lica, te je na taj način i izazvao netrpeljivost svih putnika autobusa prema osobi sa invaliditetom i njenom pratiocu. Ovakvo ponašanje kao i pretnje da će ih izbaciti iz autobusa i pozvati miliciju bile su takvog intenziteta da tužilje ni prilikom povratka iz odredišnog u polazno mesto nisu koristile svoja prava na povlasticu.

Pretrpljeni duševni bolovi prouzrokovani povredom časti i ugleda invalidnog lica predstavljaju vid nematerijalne štete za koju tužilje imaju pravo na novčanu naknadu kojom se želi postići ublažavanje poremećaja nastalih u psihičkom životu oštećenih. Naknada treba da predstavlja adekvatnu satisfakciju posebno kategoriji ugroženih lica - invalidu, te njenom pratiocu koja je ćerka invalidnog lica. Vrhovni kasacioni sud primenom člana 200. ZOO i 224. ZPP ocenjuje da tužiljama pripada pravična novčana naknada od po 120.000,00 dinara. Kako je drugostepeni sud pri odmeravanju visine štete pogrešno primenio materijalno pravo, Vrhovni kasacioni sud je obavezao tuženu na isplatu od po još 100.000,00 dinara svakoj od tužilja. Tuženi je obavezan na isplatu kamate na dosuđeni iznos naknade štete od 19.05.2010. godine s obzirom da se visina štete utvrđuje u vreme donošenja prvostepene odluke, u skladu člana 277. ZOO.

Odluku o troškovima postupka Vrhovni kasacioni sud je doneo u skladu člana 161. stav 2. u vezi člana 149. stav 1. ZPP, a za troškove koje su tužilje imale za sastav tužbe, zastupanje na dva održana ročišta, sastav žalbe i revizije od strane advokata po važećim advokatskim tarifama ("Službeni glasnik RS", broj 129/07 i "Službeni glasnik RS", broj 53/10), i takse po advokatskoj tarifi u ukupnom iznosu od 62.682,00 dinara.

Primenom člana 407. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u stavu prvom izreke.

Kako se visina naknade nematerijalne štete utvrđuje na dan donošenja prvostepene odluke, od kog datuma tužilje imaju pravo na zakonsku zateznu kamatu na dosuđene iznose ovog vida naknade štete, doneta je odluka u stavu drugom izreke u skladu člana 405. stav 2. ZPP.

Predsednik veća-sudija

Vesna Popović, s.r.